

КРИМ: ХРОНІКИ ОКУПАЦІЇ **Дайджест**

Політичні переслідування **громадянського суспільства в окупованому Криму** **(грудень 2015 року)**

Вербування населення шляхом застосування тортур, обшуки в помешканнях кримських татар, щонайменше двоє зниклих безвісти, перші судові засідання у найрезонанснішій справі Криму періоду окупації – ось чим завершився 2015 рік для жителів анексованого півострову.

Зафіксований перший випадок застосування тортур в анексованому росіянами Криму

Зафіксований перший випадок застосування тортур. За відмову «співпраці» з ФСБ 16 грудня 2015 року до Енвера Кроша¹ (1991 р.н.) співробітники спецслужб застосовували електричний струм. Це вже не перший випадок вербування жителів анексованого Криму, особливу увагу ФСБ привертають кримські татари.

Дата: 16 грудня 2015 року

Спосіб: затримання і застосування тортур

Населений пункт: м. Джанкой

Суб'єкт переслідування : ФСБ

Опис: «Енвер був незаконно доставлений до районного відділення міліції Джанкоя, переданий співробітникам ФСБ в цьому ж будинку, які намагалися отримати письмову згоду на співпрацю з ФСБ. Не отримавши очікуваних результатів, співробітники ФСБ почали застосовувати до Енвера Крош тортури шляхом застосування електричного струму. Він був доставлений в будівлю РВВС 16 грудня 2015 о 16 год. 30 хв., До ранку 17 грудня Кроша відпустили, при цьому йому нагадували: "У тебе є дружина, діти, рідні ... подумай про це, подумай про нашу пропозицію". Це не перший випадок відвертого вербування із застосуванням різних методів залякування і шантажу, але це перший прецедент використання тортур»- зазначив на своїй сторінці Фейсбук Народний депутат України, лідер кримськотатарського народу Мустафа Джемілев.

¹ <http://112.ua/glavnye-novosti/sotrudniki-fsb-rf-pytali-krymskogo-tatarina-elektricheskim-tokom-dzhepparov-280241.html>

У Сімферополі відбулись перші судові засідання у справі «26 лютого»

На початку грудня адвокати в справі «26 лютого» анонсували закінчення досудового розслідування в кримінальних провадженнях та передання матеріалів справи до судів.

28 грудня 2015 року відбулись перші судові засідання. Т.зв. Центральний районний суд м. Сімферополь виніс перший вирок за вказаною справою. Кримський татарин Талят Юнусов був визнаний винним у скоєнні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 212 КК РФ (участь у масових заворушеннях, що супроводжувалось насильством і знищенням майна). Йому призначене покарання у вигляді 3 років і 6 місяців позбавлення волі умовно.²

Одночасно в т.зв. Верховному суді Криму пройшло судове засідання відносно заступника голови Меджлісу кримськотатарського народу Ахтема Чийгоза, кримських татар Мустафи Дегерменджи, Алі Асанова (всі троє станом на сьогодні перебувають в СІЗО м. Сімферополь), Арсена Юнусова, Ескендера Емірвалієва і Ескендера Кантемірова. За словами адвоката одного з обвинувачуваних, на судовому засіданні розглянули тільки клопотання сторони захисту Ахтема Чийгоза про припинення провадження по справі та клопотання сторін захисту Алі Асанова та Мустафи Дегерменджи про зміну міри запобіжного заходу. Так званий Верховний суд Криму відхилив пред'явленні клопотання. Таким чином, строк тримання під вартою залишений без змін - Ахтем Чийгоз – до 29 січня 2016 року, Мустафа Дегерменджи та Алі Асанов – до 19 лютого 2016 року. Наступне судове засідання у цій справі відбудеться 15 січня 2016 року. Як стверджують адвокати, до березня відбудеться щонайменше 20 судових засідань, на яких мають бути опитані близько 80 свідків та 90 потерпілих.

Дата: 28 грудня 2015 року

Спосіб: судове засідання

Населений пункт: м. Сімферополь

Суб'єкт переслідування : Центральний районний суд м. Сімферополь

Підстава: справа «26 лютого»

Дата: 28 грудня 2015 року

Спосіб: судове засідання

Населений пункт: м. Сімферополь

Суб'єкт переслідування : Верховний суд Криму

Підстава: справа «26 лютого»

Так званий Верховний Суд Криму змушений буде розглянути касаційну скаргу на вирок євромайданівцю Олександру Костенку

28 грудня 2015 року Дмитро Сотніков, адвокат євромайданівця Олександра Костенка, незаконно засудженого та етапованого в РФ для відбування покарання, повідомив, що Верховний суд РФ скасував постанову Верховного суду Криму від 24 листопада 2015 про відмову в передачі касаційної скарги у справі Олександра Костенко до розгляду.

² <http://rkproc.ru/ru/news/vynes-en-prigovor-uchastniku-massovyh-besporyadkov-v-fevrale-2014-goda>

Нагадаємо, що наприкінці листопада так званий Верховний суд Криму повернув адвокату його касаційну скаргу на вирок, обґрунтовуючи це тим, що доводи касаційної скарги є несуттєвими. Дмитро Сотніков змушений був подавати касаційну скаргу в Колегію у кримінальних справах Верховного Суду РФ, який визнав висновки так званого кримського суду несправедливими. Таким чином ВС РФ скасував Постанову так званого ВС Криму про відмову передачі справи до Президії і направили справу на розгляд касаційної скарги по суті в Президію так ваного ВС Криму. «Тобто, фактично, тепер Президія ВР Криму змушена буде розглянути мою касаційну скаргу, на підставі цього витребувати матеріали справи з Київського районного суду м. Сімферополь і після витребування матеріалів - призначити розгляд справи в Президії ВС Криму». Дмитро Сотніков пояснює, що за результатами розгляду, суд може або припинити провадження по справі, або направити справу на новий розгляд в першу інстанцію. За інкримінованою ст.115 КК РФ – ймовірний варіант припинення провадження у справі. Справа ж невідсудна. Олександр не є громадянином РФ і вчинив злочин на території іноземної держави. Що ж стосується інкримінованої ст. 222 КК РФ, в цьому випадку потрібно досліджувати докази, що робиться в суді першої інстанції, у новому складі суду. З іншого боку, що стосується ст. ст. 115, 222 КК РФ , т.зв. ВР Криму може просто знижити покарання, не передаючи справу до 1ї інстанції, оскільки є питання, які не стосуються дослідження доказів. Наприклад, суд, за словами адвоката, невірно призначив покарання, оскільки вищевказані статті містять альтернативні види покарань (штраф, громадські роботи), і суд зобов'язаний у кожному випадку обґрунтовувати, чому особа не може виправитися за умови призначення покарання не пов'язаного з позбавленням волі. Коли ж відбудеться розгляд в так званому ВС Криму - невідомо. Адвокат зазначає, що у зв'язку зі святами, утрудненням роботи пошти у зв'язку з ними, т.зв. ВС Криму отримає рішення ВС РФ фізичним листом не раніше кінця січня 2016 року. Наступним кроком є витребування матеріалів справи з Київського районного суду м. Сімферополь. «Тобто безпосередньо розгляд моєї касаційної скарги відбудеться не раніше березня – квітня 2016 року» - зазначає Дмитро Сотніков.

Дата: 24 грудня 2015 року

Переслідуваний: євромайданівець Олександр Костенко

Спосіб: судове засідання

Суб'єкт переслідування : Верховний суд РФ

Підстава: справа Олександра Костенка

Рішення: Верховний суд РФ скасував постанову Верховного суду Криму від 24 листопада 2015 про відмову в передачі касаційної скарги у справі кримського учасника євромайдану Олександра Костенка для розгляду в суді касаційної інстанції.

Двох кримськи татар викрали в м. Керч за невідомих обставин

15 грудня стало відомо про зникнення в м. Керч двох кримських татар Руслана Ганієва та Арлена Терехова. Станом на кінець грудня 2015 року вони вважаються зниклими безвісти, будь-яка інформація про їх ймовірне місцеперебування відсутня. Таким чином, станом на кінець 2015 року зниклими безвісти на території тимчасово окупованого Криму вважається щонайменше 13 осіб, переважна більшість з яких є кримськими татарами.

Дата: 15 грудня 2015 року

Спосіб: зникнення/викрадення

Населений пункт: м. Керч

Суб'єкт переслідування: не встановлений

Опис: версію від'їзду на Близький Схід, яку активно просувають так звані правоохоронні органи окупованого Криму, на думку родичів та представника Контактної групи з прав людини Абдурешита Джеппарова, виглядає малоімовірною. Всі документи (паспорти) залишені вдома, хлопці ходили по закупки, «перевзували» свої автомобілі в зимову гуму. Все свідчить про відсутність планів кудись виїжджати. Руслан Ганієв має дружину Вероніку і двох дітей: 11-річний син Таймаз і 7-річна донька Аміна. Обоє (Арлен і Руслан) є кримськими мусульманами. Повідомляється також, що Терехов і Ганієв були знайомі один з одним, але близько не спілкувалися. Відомо, що вони пропали практично в один і той же час.³

Переслідування за релігійними мотивами набирають обертів

Кримською правозахисною групою зафіксовані факти переслідування українського священика УПЦ КП отця Сергія та його родичів. Сам отець виїхав з півострову у зв'язку з анексією, а в будинку його батьків в грудні було проведено обшук. Кримінальна справа заведена нібито за участь у «екстремістській організації», що, ймовірно, пов'язане з участю отця Сергія в організації «Народний рух України». В межах цього провадження була допитана в якості свідка матір отця. Так звані правоохоронці ставили питання щодо сфери зайнятості сина, кола спілкування тощо. «Під час допиту неодноразово жінці говорили, що її син є «небезпечною людиною», і вона «зобов'язана повідомити їм, якщо він з'явиться в Криму або подзвонить родичам» - повідомляє КППГ.

На початку грудня 2015 року ФСБ передало матеріали кримінального провадження у справі кримських мусульман (Нурі Прімов, Руслан Зейтуллаєв, Ферат Сайфуллаєв, Рустем Ваїтов) до суду. Відомо, що в січні 2016 року хлопців етапують в м. Ростов-на-Дону, де і відбудуться судові засідання розгляду справи по суті.

Щонайменше 15 обшуків, 14 судових засідань зафіксували правозахисники на території півострову протягом грудня 2015 року

Дата: 2 грудня 2015 року

Переслідуваний: голова Судакського меджлісу Ільвер Аметов⁴

Спосіб переслідування: обшук

Населений пункт: м. Судак

Суб'єкт переслідування: УФСБ РФ в Криму

³ <http://ru.krymr.com/content/news/27430716.html>

⁴ <http://hromadskeradio.org/2015/12/02/fsb-provela-obysk-v-dome-glavy-medzhlisa-sudaka>

Підстава: справа кримської блокади

Дата: 7 грудня 2015 року

Переслідувані: кримський татарин Едем Османов

Спосіб: судове засідання⁵

Населений пункт: м. Армянськ

Суб'єкт переслідування : суд м. Армянськ

Підстава: справа 3 травня

Рішення: визнаний винний за ч.1 ст.318 КК РФ (Застосування насильства відносно представника влади), покарання – 1 рік позбавлення волі умовно з випробувальним терміном

Дата: 8 грудня 2015 року

Переслідуваний: Руслан Зейтуллаєв

Спосіб: судове засідання

Населений пункт: м. Севастополь

Суб'єкт переслідування : Севастопольський міський суд

Підстава: справа кримських мусульман

Рішення: відхилення скарги сторони захисту на рішення Ленінського районного суду про продовження міри запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою

Дата: 9 грудня 2015 року

Переслідувана: генеральний директор продакшн-студії «QARADENIZ production» Ельзара Іслямова⁶

Спосіб переслідування: обшук

Населений пункт: м. Сімферополь

Суб'єкт переслідування : УФСБ РФ в Криму

Підстава: справа товарної блокади

Дата: 10 грудня 2015 року

Переслідувані: кримський татарин Таір Смедляєв⁷

Спосіб: судове засідання⁸

Населений пункт: м. Армянськ

Суб'єкт переслідування : суд м. Армянськ

Підстава: справа 3 травня

Рішення: визнаний винний за ч.1 ст.318 КК РФ (Застосування насильства відносно представника влади) , покарання – 2 роки позбавлення волі умовно з випробувальним терміном у три роки

Дата: 10 грудня 2015 року

Переслідуваний: редактор продакшн-студії «QARADENIZ production», колишній співробітник телеканалу АТР Роман Спірідонов

Спосіб переслідування: обшук

⁵ <http://investigator.org.ua/news/169451/>

⁶ <http://15minut.org/article/v-dome-elzary-islyamovoj-proshel-obysk-video-2015-12-09-10-34-51>

⁷ <http://ru.krymr.com/content/news/27415938.html>

⁸ <http://www.sobytiya.info/news/15/56537>

Населений пункт: м. Сімферополь

Суб'єкт переслідування : УФСБ РФ в Криму

Підстава: справа товарної блокади

Опис: На момент обшуку в квартирі знаходилися дружина Романа - Спірідонова Ірина та двоє дітей. «Прийшли рано вранці, о 7 ранку. Поводилися ввічливо. Сказали, що прийшли шукати зброю, наркотики, заборонену літературу », - розповіла Ірина Спірідонова. Обшук тривав 2,5 години. Потім правоохоронці продовжили обшук в будинку батьків Романа, де він прописаний. У редактора вилучили iPad, флешку, жорсткі диски і візитки. Після цього Романа відвезли в будівлю ФСБ на допит.⁹

Дата: 10 грудня 2015 року

Переслідувані: проукраїнський активіст Володимир Балух¹⁰

Спосіб: судове засідання

Населений пункт: с. Роздольне

Суб'єкт переслідування : Роздольненський районний суд

Підстава: ст. 319 КК РФ (публічна образа представника влади при виконанні службових обов'язків)

Опис: Згідно з постановою суду Балух В.Г. образив лейтенанта поліції Баранова Є.В. під час проведення обшуку в будинку цивільної дружини Балуха. Причиною обшуку послужила заява свідка П., що Балух тримає в будинку викрадений автомобіль. Свідок повідомив в поліцію, що він підсів зі 100 грамами горілки в кафе «Пельменна» до незнайомого чоловіка. Чоловік представився Володимиром Балухом і розповів, що вкрав машину. Нібито, Балух повідомив свідкові, що викрадений автомобіль зберігає у себе в будинку. Сам Володимир стверджує, що справа є сфальсифікованою, і що правоохоронні органи окупованого Криму переслідують його через проукраїнську позицію. Він повідомив, що 14 листопада 2015 в будинок його цивільної дружини нагрянули невідомі. На нього, б'ючи, надягли наручники, вивели на вулицю і посадили в машину. Балух заявив, що під час затримання його ображали за національною ознакою як українця. Після затримання його засудили до десяти діб адміністративного арешту за опір співробітникам поліції. Володимир Балух повідомив, що лікар Роздольненської лікарні видав співробітникам поліції довідку про стан його здоров'я, навіть не запросивши Балуха на огляд. Володимир Балух додав, що всі десять днів адмінарешту йому не надавали медичну допомогу. За його словами, перебуваючи в ув'язненні, на знак протесту, він протягом восьми днів голодував. Вже перебуваючи в ув'язненні він дізнався, що стосовно нього завели справу за статтею 319 КК РФ- образа посадової особи.

Дата: 14 грудня 2015 року

Переслідуваний: проукраїнський активіст Володимир Балух¹¹

Спосіб: судове засідання

Населений пункт: с. Роздольне

Суб'єкт переслідування : Роздольненський районний суд

⁹ <http://15minut.org/article/poyavilis-podrobnosti-obyska-u-krymskogo-redaktora-romana-spiridonova-video-2015-12-10-15-40-28>

¹⁰ <https://www.facebook.com/HumanRightsCrimea/posts/1700094223542049>

¹¹ <https://www.facebook.com/HumanRightsCrimea/posts/1700094223542049>

Підстава: ст. 319 КК РФ (публічна образа представника влади при виконанні службових обов'язків)

Дата: 17 грудня 2015 року

Переслідуваний: член Українського культурного центру Вельдар Шукурджиев

Спосіб: судове засідання

Населений пункт: м. Сімферополь

Суб'єкт переслідування : Центральний районний суд м. Сімферополь

Підстава: спроба зробити з українським прапором (дія розтлумачена окупаційною владою як проведення несанкціонованого мітингу)

Рішення: судове засідання перенесли на 25 грудня 2015 року

Дата: 24 грудня 2015 року

Переслідуваний: 19-річний кримчанин

Спосіб: кримінальне провадження

Суб'єкт переслідування : Сімферопольський районний суд

Підстава: пост в соціальній мережах

Опис: юнака звинувачують у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 280 КК Російської Федерації – «публічні заклики до здійснення екстремістської діяльності, здійснені з використанням інформаційно-телекомунікаційної мережі «Інтернет». Санкція статті передбачає покарання у вигляді примусових робіт або позбавлення волі на термін до 5 років¹².

*Станом на кінець грудня інформація про дане кримінальне провадження та деталі, обставини справи – з'ясовуються.

Дата: 25 грудня 2015 року

Переслідуваний: член Українського культурного центру Вельдар Шукурджиев

Спосіб: судове засідання

Населений пункт: м. Сімферополь

Суб'єкт переслідування : Центральний районний суд м. Сімферополь

Підстава: спроба зробити з українським прапором (дія розтлумачена окупаційною владою як проведення несанкціонованого мітингу)

Рішення: судове засідання судом перенесене. Дата наступного судового засідання уточнюється.

Дата: 28 грудня 2015 року

Переслідуваний: кримський татарин Талят Юнусов

Спосіб: судове засідання

Населений пункт: м. Сімферополь

Суб'єкт переслідування : Центральний районний суд м. Сімферополь

Підстава: справа «26 лютого»

¹² <http://ua.krymr.mobi/a/news/27447401.html>

Рішення: визнаний винним у скоєнні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 212 КК РФ (участь у масових заворушеннях, що супроводжувалось насильством і знищенням майна), призначене покарання у вигляді 3 років і 6 місяців позбавлення волі умовно.¹³

Дата: 28 грудня 2015 року

Переслідувані: Ахтем Чийгоз, Мустафа Дегерменджі, Алі Асанов, Екандер Емірвалієв, Арсен Юнусов

Спосіб: судове засідання

Населений пункт: м. Сімферополь

Суб'єкт переслідування : Верховний суд Криму

Підстава: справа «26 лютого»

Рішення: клопотання сторін захисту про зміну міри запобіжного заходу та про припинення провадження по справі залишились без задоволення. Наступне судове засідання призначене на 15 січня 2016 року.

Дата: 28 грудня 2015 року

Переслідувані: 9 будинків кримські татари, жителі с.Долінка Красноперекопського району

Спосіб: обшуки

Населений пункт: с. Долінка Красноперекопського району

Суб'єкт переслідування : кримські казаки, співробітники ФСБ РФ

Підстава: на думку голови Красноперекопського регіонального меджлісу Саніє Аметової, причиною таких дій є прикрашання напередодні пішохідних переходів, автобусних зупинок українською символікою жителями сіл.¹⁴

Стислий опис кейсів, згаданих в дайджесті, та детальнішу інформацію про політичні переслідування громадянського суспільства на території тимчасово окупованого Криму протягом вересня - листопада 2015 року можете знайти в четвертому випуску періодичного звіту **Центру Громадянських Свобод та громадської ініціативи Євромайдан- SOS** за посиланням:

http://ccl.org.ua/wp-content/uploads/2015/12/vypusk_4_Krym_Hroniky_veresen-lystopad_ukr.pdf

Звертаємо увагу, що укладачі звіту використовували офіційну інформацію окупаційної влади, результати моніторингу правозахисних НУО та польових місій, повідомлення місцевих ініціатив та активістів, інформацію ЗМІ тощо. Перелік описаних у звіті випадків далеко неповний. Тож будемо вдячні за будь-яку інформацію, надіслану на пошту evromaidansos@gmail.com

¹³ <http://rkproc.ru/ru/news/vynes-en-prigovor-uchastniku-massovyh-besporyadkov-v-fevr-ale-2014-goda>

¹⁴ <http://15minut.org/article/kazaki-ustroili-rejd-po-domam-krymskih-tatar-2015-12-28-19-43-18>